

اندیشکده شورای روابط خارجی اروپا مدعی شد عربستان به دنبال پرهیز از تشدید تنش در منطقه و عدم همکاری در جنگ علیه ایران است

قمار جنگ در محاسبات ریاض

صفحه ۳

ششمینشبه ۲۳ شهریور ۱۴۰۵ | ۲۳ ربيع الاول ۱۴۴۸ | ۲۲۵ آگوست ۲۰۲۴ | سال هجدهم | شماره ۴۹۳۳ | صفحه ۱۰ هزار تومان

تیتترهای امروز

ایران نام ۴۵ نفتکش را به دلیل نقض مقررات عبور از تنگه هرمز در فهرست کشتی‌های غیرمجاز قرار داد

هشدار قبل از مجازات

ادعای آمریکا مبنی بر عبور ۱۶ میلیون بشکه نفت در یک شب، با داده‌های ردیابی کشتی‌ها همخوانی ندارد

جنگ با ابزار روایت

صفحات ۲۹۲

گزارش «وطن امروز» از گسترش سوء تغذیه در بین ۴۸ میلیون آمریکایی

گرسنگان ترامپ

صفحه ۳

بازخوانی ن‌یست راهبردی آمریکا در برابر اراده ایران از دریچه اندیشکده‌ها و رسانه‌های خارجی

پایان توهم جنگ سریع

صفحه ۲

آمریکا عقب ماند!

نگاه مهدی حسینی

از جمله ابعادی از جنگ رمضان که هنوز مورد توجه رسانه‌ها و کارشناسان در جهان است، مساله رقابت تسلیحاتی و اثر جنگ علیه ایران بر رزادخانه آمریکا و اتحادهای واشنگتن در سراسر دنیاست. در یکی از آخرین فقرات، روزنامه انگلیسی تلگراف به مساله فحره بزرگی که این جنگ در ساختار نظام دفاعی آمریکا ایجاد کرده، پرداخته است.

تلگراف با این مساله آغاز می‌کند که این موشک‌ها و سامانه‌ها تجهیزات گران‌قیمتی هستند که به آسانی نمی‌توان آنها را تولید کرد: «سامانه‌های دفاع موشکی بالستیک، تجهیزات نظامی پیشرفته و بسیار ارزشمندی هستند که قیمت هنگفتی دارند. ایالات متحده دهه‌ها در توسعه این سامانه‌های دفاعی و فروش آنها به متحدانش پیشگام بوده است. پوشش دفاعی آمریکا در خاورمیانه به قیمت کاهش شدید ذخایر موشک‌های پدافندی تمام شده، طوری که معادل تولید چندین سال از این موشک‌ها تنها در عرض چند ماه شلیک شده است. این مساله پرسش‌هایی را به وجود آورده است. برای‌آنکه آیا سامانه‌های دفاع موشکی بالستیک می‌توانند در یک مسابقه تسلیحاتی جدید با روسیه، ایران، چین و کره‌شمالی یا به پای آنها پیش بروند؟» این رسانه ابتدا یک برآورد از وضعیت فعلی می‌دهد: «زرهایی اخیر اندیشکده «مرکز مطالعات استراتژیک و بین‌المللی» تخمین می‌زند ایالات متحده حدود دوسوم ذخایر پاتریوت پیش از جنگ با ایران، همچنین حدود ۴۰ درصد ذخایر تاد خود را مصرف کرده است. بر اساس گزارش‌ها، موجودی موشک‌های رهگیر پاتریوت از حدود ۲۳۳۰ فروند به حدود ۸۰۰ فروند کاهش یافته است. همچنین موجودی موشک‌های رهگیر تاد که می‌توانند موشک‌های مهاجم را در ارتفاعات بالاتر و خارج از جو زمین منهدم کنند، از ۴۵۲ فروند به حدود ۲۵۰ فروند رسیده است. کارخانه‌های مستقر در ایالات متحده سالانه تنها حدود ۶۵۰ موشک رهگیر پاتریوت (با هزینه حدود ۴ میلیون دلار یا ۳ میلیون پوند برای هر فروند) می‌سازند و تا همین اواخر نیز سالانه ۹۶ موشک رهگیر تاد (با قیمت حدود ۱۶ میلیون دلار برای هر فروند) تولید می‌کردند.»

به باور تلگراف، مساله اما تنها میزان تولید این موارد نیست: «پنتاگون و ترامپ هر گونه کمبود مهمات را به‌شدت تکذیب کرده‌اند اما کاهش گزارش‌شده این ذخایر، تنها مشکل آمریکا نیست. اکنون ۱۹ کشور از جمله آلمان، لهستان، اوکراین، ژاپن، قطر، عربستان و مصر از سامانه پاتریوت استفاده می‌کنند.

ادامه در صفحه ۲

روزنامه صبح ایران

۱۹۲۲ سال و روز گذشت |

قالیباف: شرکای تجاری ایران به ما پیام داده‌اند تهدیدهای آمریکا را به هیچ‌جا حساب نمی‌کنند

کسی گنده لافی‌های ترامپ را باور نمی‌کند

همین صفحه

VATAN-E-EMROOZ | VOL.18 | NO.4693 | TUE.AUG.25, 2026 | ISSN:2008-2886

چرا تحریم‌های جدید آمریکا علیه ایران

می‌تواند به یک اقدام پرهزینه برای واشنگتن تبدیل شود

بومرنگ ژئواکونومیک

■ **D-Day واقعاً بزرگ‌ترین جنگ اقتصادی تاریخ» است؟**

این ادعا نیازمند احتیاط است. از نظر تاریخی، آمریکا و متحدانش در جنگ‌های مختلف از محاصره اقتصادی، قطع تجارت و تحریم در مقیاس بسیار وسیع استفاده کرده‌اند. بنابراین عبارت «بزرگ‌ترین جنگ اقتصادی تاریخ» را نباید صرفاً به دلیل استفاده مقامات آمریکا از این تعبیر، یک واقعیت علمی تلقی کرد اما می‌توان گفت آنچه اکنون در حال شکل‌گیری است، از نظر اتصال ابزارهای مالی، انرژی، تجارت و تحریم ثانویه، یک مرحله بسیار مهم در جنگ ژئواکونومیک علیه ایران است. تفاوت در این است که هدف فقط ایران نیست، شبکه پیرامونی ایران نیز هدف قرار می‌گیرد. این دقیقاً همان منطق ژئواکونومی است: اگر نتوانی رقیب را مستقیماً وادار به تغییر رفتار کنی، هزینه تعامل دیگران با او را آنقدر افزایش بده که شبکه حمایتی پیرامونش کوچک شود. در چنین وضعیتی، چین اهمیت ویژه‌ای می‌یابد. هرچه فشار آمریکا بر شرکای تجاری ایران افزایش یابد، مساله فقط رابطه تهران و واشنگتن نخواهد بود، بلکه به آزمون‌ی برای میزان استقلال اقتصادی قدرت‌هایی مانند چین نیز تبدیل خواهد شد. اگر شرکت‌های چینی یا سایر بازیگران بزرگ جهانی میان تجارت با ایران و دسترسی به نظام مالی آمریکا مجبور به انتخاب شوند، جنگ اقتصادی آمریکا عملاً به آزمون قدرت شبکه‌ای واشنگتن تبدیل می‌شود.

■ **بومرنگ اقتصاد: نقطه ضعف آمریکا**

اما ژئواکونومی یک خیابان یک‌طرفه نیست. همان شبکه‌ای که به آمریکا قدرت تحریم می‌دهد، می‌تواند هزینه تحریم را نیز به خود آمریکا و متحدانش منتقل کند. اگر فشار بر عرضه نفت ایران و عبور انرژی از خلیج فارس افزایش یابد، قیمت انرژی، هزینه حمل‌ونقل، بیمه و تورم جهانی می‌تواند افزایش پیدا کند. بازار نفت همین حالا نیز نسبت به تحولات هرمز حساس است.

از این منظر، مساله اصلی برای واشنگتن فقط این نیست که «آیا می‌توان ایران را تحت فشار قرار

حساب بین‌المللی دشوار شود، فاصله میان «داشتن کالا» و «داشتن درآمد قابل استفاده» افزایش می‌یابد. این همان جایی است که برتری ساختاری آمریکا خود را نشان می‌دهد. قدرت دلار فقط در حجم اسکناس‌های موجود نیست، در شبکه‌ای است که دلار را به بانک‌ها، بازار سرمایه، بیمه، تجارت، حمل‌ونقل و نهادهای مالی جهان متصل کرده است. به همین دلیل، جنگ اقتصادی آمریکا علیه ایران در واقع جنگ بر سر دسترسی به شبکه است. این نکته‌ای است که باید در محاسبات ایران نیز جدی‌تر دیده شود: مقابله با تحریم صرفاً به معنای پیدا کردن خریدار برای نفت نیست، بلکه به معنای ساختن شبکه‌های مستقل برای پرداخت، بیمه، حمل‌ونقل، تأمین مالی، سرمایه‌گذاری و تجارت است.

■ **نفت: نقطه اتصال اقتصاد و ژئوپلیتیک**

اسا در مورد ایران یک تفاوت مهم وجود دارد: اقتصاد و ژئوپلیتیک در نقطه‌ای به نام خلیج فارس و تنگه هرمز به یکدیگر متصل می‌شوند. واشنگتن می‌خواهد با فشار اقتصادی، توان ایران برای تأمین منابع و ادامه مقاومت را کاهش دهد. تهران نیز در مقابل، از اهرم انرژی و موقعیت جغرافیایی خود استفاده می‌کند. به همین دلیل همزمان با اعلام D-Day اقتصادی آمریکا، ایران تهدید کرده در صورت ادامه جنگ اقتصادی، صادرات نفت از خلیج فارس را متوقف می‌کند. این تهدید، اگر عملی شود، صرفاً یک اقدام اقتصادی علیه آمریکا نیست، زیرا بازار جهانی انرژی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. رویترز گزارش داد در پی تشدید تنش‌ها، عبور کشتی‌های کالایی از هرمز به‌شدت کاهش یافته و بازار نفت نسبت به اختلال در عرضه حساس شده است. در اینجا یک پارادوکس شکل می‌گیرد: آمریکا برای وارد کردن فشار اقتصادی به ایران، به دنبال کنترل جریان اقتصادی است؛ ایران برای خنثی کردن فشار اقتصادی، می‌تواند جریان اقتصادی منطقه را به اهرم فشار تبدیل کند. این همان لحظه‌ای است که جنگ اقتصادی از یک منازعه دوجانبه خارج و به یک مساله جهانی تبدیل می‌شود.

■ **سلاح اصلی: دلار**

در این جنگ، مهم‌ترین سلاح آمریکا الزاماً تحریم نفت نیست؛ دسترسی به نظام مالی بین‌المللی است. ایران ممکن است نفت داشته باشد، مشتری داشته باشد و حتی مسیرهایی برای صادرات پیدا کند اما اگر دریافت پول، انتقال پول، بیمه محموله، تأمین مالی تجارت و تسویه

حرکت به سمت همان چیزی است که کتاب، سال‌ها پیش، آن را ضرورت بازگشت ژئواکونومی به مرکز سیاست خارجی آمریکا می‌دانست.

■ **تغییر در ادبیات سنتی تحریم**

اشتباه مهم در تحلیل وضعیت کنونی آن است که D-Day اقتصادی را صرفاً «تحریم‌های بیشتر» بدانیم. تحریم‌های آمریکا علیه ایران سابقه‌ای چند دهه‌ای دارد و تهران تجربه طولانی در مواجهه با آنها دارد. تفاوت اصلی مرحله جدید می‌تواند در دامنه و عمق اجرای تحریم‌ها باشد. تحریم سنتی می‌گوید «من با ایران معامله نمی‌کنم» اما جنگ ژئواکونومیک می‌گوید «تو هم نباید با ایران معامله کنی». این تغییر یک جهش راهبردی است. وقتی واشنگتن کشورها، بانک‌ها، شرکت‌های نفتی، بیمه‌گران، کشتیرانی‌ها و واسطه‌های مالی را در معرض مجازات قرار می‌دهد، دیگر با یک تحریم دوجانبه مواجه نیستیم، بلکه با تلاش برای کنترل یک شبکه جهانی مواجهیم.

■ **D-DAY جنگ اقتصادی شبکه‌ای است**

وزارت خزانه‌داری آمریکا همین مسیر را پیش‌تر نیز دنبال کرده است. ۱۷ آگوست «لوفک» شبکه‌هایی را که به انتقال صدها میلیون دلار برای نظام مالی ایران کمک می‌کردند هدف قرار داد و تأکید کرد واشنگتن در پی قطع جریان‌های درآمدی و مالی حیاتی ایران است. یک ماه پیش نیز شبکه‌های کشتیرانی و نفتی مرتبط با ایران هدف تحریم قرار گرفته بودند. بنابراین D-Day اقتصادی را باید مرحله تشدیدشدن یک جنگ شبکه‌ای دانست؛ جنگی که هدف آن نه صرفاً کاهش درآمد ایران، بلکه دشوار کردن امکان گردش منابع در کل زنجیره اقتصادی کشور است.

■ **کتابی که امروز باید دوباره خوانده شود**
در چنین شرایطی، بازخوانی کتاب جنگ با ابزارهای دیگر «War by Other Means: Geoeconomics and Statecraft» نوشته رابرت بلکویل و جنیفر هریس اهمیت ویژه‌ای می‌یابد. این کتاب که سال ۲۰۱۶ توسط انتشارات دانشگاه هاروارد منتشر شد، یکی از آثار مهم در توضیح مفهوم «ژئواکونومی» است؛ یعنی استفاده از ابزارهای اقتصادی برای دستیابی به اهداف ژئوپلیتیک. اهمیت کتاب در این است که تحریم را به تنهایی موضوع بحث قرار نمی‌دهد. مساله اصلی نویسنده‌گان این است که قدرت اقتصادی چگونه می‌تواند به قدرت سیاسی تبدیل شود؟ تجارت، سرمایه‌گذاری، انرژی، پول، نظام مالی، کمک‌های اقتصادی، زنجیره‌های تأمین و حتی زیرساخت‌های مالی جهانی، در این نگاه دیگر حوزه‌هایی جدا از امنیت ملی نیستند، بلکه بخشی از جعبه ابزار قدرت دولت‌ها هستند.

بلکویل و هریس حتی یک انتقاد بنیادین به آمریکا دارند: کشوری که قدرتمندترین اقتصاد جهان را در اختیار دارد، در دهه‌های گذشته در بسیاری از بحران‌ها بیش از اندازه به «سلحه» و کمتر از ظرفیت خود به «کیف پول» متوسل شده است. آنها خواستار ادغام راهبردی ابزارهای اقتصادی و مالی در سیاست خارجی آمریکا هستند. اگر این گزاره را کنار تحولات امروز بگذاریم، معنای D-Day اقتصادی روشن‌تر می‌شود. آمریکا اکنون دقیقاً در حال

قالیباف: شرکای تجاری ایران به ما پیام داده‌اند تهدیدهای آمریکا را به هیچ‌جا حساب نمی‌کنند

کسی گنده لافی‌های ترامپ را باور نمی‌کند

رئیس مجلس شورای اسلامی در پیامی با تأکید بر آنکه کسی گنده لافی‌های آمریکایی‌ها را باور نمی‌کند، اظهار کرد: شرکای تجاری ایران با ارسال پیام اعلام کرده‌اند تهدیدهای آمریکا را به هیچ‌جا حساب نمی‌کنند. محمدباقر قالیباف در پستی در صفحه شخصی خود در شبکه ایکس در پاسخ به تهدیدات آمریکایی‌ها نوشت: آمریکایی‌ها می‌دانند کسی گنده لافی‌های آنها را باور نمی‌کند. آمریکا از لحاظ اقتصادی در شرایطی نیست که بخواد روابط خود با دیگر کشورها را محدودتر از این کند. شرکای تجاری ایران هم در رسانه‌ها و هم با ارسال پیام به ما اعلام کرده‌اند این اظهارات را به هیچ‌جا حساب نمی‌کنند.

آغاز عملیات «طرد اقتصادی» آمریکا علیه ایران با دستور ترامپ

وزارت خزانه‌داری آمریکا در یک نشست خبری، از آغاز فاز جدیدی از فشارهای اقتصادی علیه جمهوری اسلامی ایران با عنوان «عملیات طرد اقتصادی» (Economic Pariah) به دستور مستقیم دونالد ترامپ خبر داد. خزانه‌داری آمریکا هدف از این عملیات را تشدید فشارها و منزوی کردن حداکثری ساختار اقتصادی ایران اعلام کرد. وزارت خزانه‌داری آمریکا در ادامه اقدامات خصمانه خود، فهرست جدیدی از تحریم‌ها را علیه اشخاص، نهاده‌ها و ناوگان دریایی مرتبط با ایران وضع کرد. در این بسته تحریمی، ۶۰ نهاد، شخص و کشتی مرتبط با بخش‌های انرژی هسته‌ای، صنایع موشکی و صادرات نفت ایران هدف قرار گرفته‌اند. خزانه‌داری آمریکا همچنین از تعلیق تمام مجوزهای عمومی که پیش‌تر اجازه انجام برخی مبادلات مالی با ایران را می‌داد، خبر داد.